

Predmet C-913/19

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

13. prosinca 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sąd Rejonowy w Białymstoku (Poljska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

18. studenoga 2019.

Tužitelj:

CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Tuženik:

Gefion Insurance A/S [*omissis*] [(Danska)]

[*omissis*]

RJEŠENJE

Dana 18. studenoga 2019.

Sąd Rejonowy w Białymstoku VIII Wydział Gospodarczy (Općinski sud u Białymstoku, VIII. trgovački odjel, Poljska [*omissis*])

[*omissis*] [sastav vijeća]

nakon što je 18. studenoga 2019. u Białymstoku

na sjednici iza zatvorenih vrata

razmotrio predmet povodom tužbe društva CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

protiv društva Gefion Insurance A/S (Danska)

u pogledu plaćanja,

odlučio je:

I. na temelju članka 267. drugog stavka UFEU-a, uputiti Sudu Europske unije sljedeća prethodna pitanja:

1. **Treba li članak 13. stavak 2. u vezi s člankom 10. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima tumačiti na način da u sporu između poduzetnika koji je od oštećene stranke stekao potraživanje protiv osiguravajućeg društva u pogledu građanskopravne odgovornosti i tog osiguravajućeg društva nije isključeno utvrđivanje sudske nadležnosti na temelju članka 7. točke 2. ili članka 7. točke 5. Uredbe?**
2. **U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, treba li članak 7. točku 5. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima tumačiti na način da je trgovačko društvo koje posluje u jednoj državi članici i bavi se likvidacijom imovinske štete u okviru osiguranja od građanskopravne odgovornosti imateljâ motornih [orig. str. 1.] vozila te djeluje na temelju ugovora s osiguravajućim društvom sa sjedištem u drugoj državi članici, njegova podružnica, predstavništvo ili druga poslovna jedinica?**
3. **U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, treba li članak 7. točku 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima tumačiti na način da predstavlja samostalnu osnovu za nadležnost suda države članice u kojoj je nastala štetna radnja i pred kojim vjerovnik koji je stjecatelj potraživanja od oštećene stranke u okviru obveznog osiguranja od građanskopravne odgovornosti pokreće postupak protiv osiguravajućeg društva sa sjedištem u drugoj državi članici?**

II. na temelju članka 177. stavka 1. točke 31. Kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o građanskom postupku) prekinuti postupak do okončanja postupka pred Sudom Europske unije.

Obrazloženje

Činjenično stanje

1. Dana 28. veljače 2018. došlo je do sudara na cesti u kojem je sudjelovalo vozilo oštećene stranke A.M. i vozilo počinitelja koji je u to vrijeme imao sklopljen ugovor o osiguranju od građanskopravne odgovornosti imateljâ motornih vozila s društvom Gefion Insurance A/S.

2. Tijekom razdoblja popravka vozila, oštećena stranka sklopila je 1. ožujka 2018. ugovor o najmu zamjenskog vozila uz naknadu s društvom za popravak (koje djeluje kao registrirano partnerstvo). Istog dana, prilikom podmirjenja usluge najma, oštećena stranka prenijela je na tvrtku za popravak buduće potraživanje protiv tuženika na ime povrata troškova najma. Nakon isteka najma, radionica je 7. lipnja 2018. izdala račun s iskazanim PDV-om za pruženu uslugu. **[orig. str. 2.]**
3. Tužitelj je 25. lipnja 2018. na temelju fiducijarnog ugovora o ustupu tražbine stekao od društva za popravak pravo da od tuženika zahtijeva isplatu dospjelog potraživanja na ime povrata troškova najma zamjenskog vozila.
4. Tužitelj je 25. lipnja 2018. uputio tuženiku dopis u kojem zahtijeva plaćanje iznosa najma na temelju računa. Poziv na plaćanje poslan je na adresu društva Polins spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sa sjedištem u Żychlinu koje na državnom području Poljske zastupa interese tuženika kao inozemnog osiguravajućeg društva.
5. Likvidaciju štete razmotrilo je društvo Crawford Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością koje je djelovalo po nalogu tuženika. Odlukom od 16. kolovoza 2018. priznalo je jedan dio zahtijevanog iznosa povrata troškova najma. Kao što se to navodi u odluci, „djelujući u ime i za račun društva Gefion Insurance A/S”, račun za najam je djelomično odobren. U završnom dijelu odluke obavještava se o mogućnosti podnošenja prigovora društvu Crawford Polska sp. z o.o. kao subjektu koji je ovlastilo osiguravajuće društvo.
6. U odluci koja se odnosi na štetu također se nalazi obavijest o mogućnosti pokretanja postupka protiv društva Gefion Insurance A/S „u skladu s pravilima o općoj nadležnosti ili pred sudom na čijem području ima prebivalište ili sjedište ugovaratelj osiguranja, osiguranik, korisnik ili pravni sljednik u skladu s ugovorom o osiguranju”.
7. Tužitelj je 20. kolovoza 2018. pokrenuo postupak pred poljskim sudom. U obrazloženju sudske nadležnosti pozvao se na podatak koji je tuženik javno objavio da je njegov glavni predstavnik u Poljskoj društvo Polins sp. z o.o. u Żychlinu. Tužitelj je zahtijevao da se dostave tuženiku obavljaju na adresu društva Polins sp. z o.o.
8. Dana 11. prosinca 2018. izdan je platni nalog koji je zajedno s tužbom dostavljen na adresu društva Polins sp. z o.o. **[orig. str. 3.]**
9. U prvom pisanom podnesku (prigovor protiv platnog naloga) tužitelj je zahtijevao odbijanje tužbe zbog nenadležnosti poljskog suda. Kao relevantnu odredbu u pogledu nadležnosti naveo je članak 5. stavak 1. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o *[sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima* (u daljnjem tekstu: Uredba). Naveo je da tužitelj nema status ugovaratelja osiguranja, osiguranika ili korisnika, nego je samo profesionalni subjekt koji otkupljuje

potraživanja iz ugovorâ o osiguranju i ne koristi mogućnost pokretanja postupaka pred sudom u državi članici koja nije sjedište osiguravatelja.

10. U obrazloženju svojeg zahtjeva za odbijanje tužbe tuženik se pozvao na presudu Suda Europske unije od 31. siječnja 2018. u predmetu C-106/17. Uputio je na zaštitnu funkciju članka 13. stavka 2. Uredbe br. 1215/2012 i ponovio utvrđenje Suda da osoba koja obavlja profesionalnu djelatnost naplate tražbina s osnove naknade štete iz osiguranja, kao ugovorni stjecatelj tih tražbina, ne može imati pravo na posebnu zaštitu koju predstavlja *forum actoris*.
11. U nastavku prigovora tuženik se meritorno osvrnuo i na sadržaj zahtjeva iz tužbe.
12. Punomoćnik pravni savjetnik[,] koji zastupa tuženika[,] svoje pravo da djeluje u ime tuženika izvodi iz punomoći koju mu je dalo društvo Crawford Polska sp. z o.o. koje djeluje u ime tuženika. Dostavio je i punomoć od 31. svibnja 2016. koju su ovlaštani članovi uprave društva Gefion Insurance A/S dali društvu Crawford Polska sp. z o.o. Punomoć uključuje „rješavanje svih zahtjeva” kao i „zastupanje društva Gefion u svim postupcima [...] pred sudovima i drugim javnim tijelima”.
13. U pogledu zahtjeva za odbijanje tužbe zbog nenadležnosti, tužitelj je naveo da je tuženik upisan na popis **[orig. str. 4.]** osiguravajućih društava država članica Unije/EFTA-e prijavljenih u Poljskoj koje nadzire Komisija za financijski nadzor (KFN). Tuženik prodaje police na državnom području Poljske i neprihvatljivo je da radionica za popravak prilikom bezgotovinske naplate popravka i preuzimanja potraživanja od oštećene stranke ne može zahtijevati povrat troškova popravka pred sudom mjesta nastanka štetnog događaja i mjesta popravka. Tužitelj navodi da takva situacija dovodi do toga da radionice odbijaju izvršiti popravke u slučajevima u kojima je društvo Gefion Insurance A/S osiguravatelj počinitelja štete ili da klijent sam mora platiti popravak i samostalno zahtijevati naknadu štete od tuženika.

Pravni okvir

Obrazloženje zahtjeva

14. Na početku treba napomenuti da je Danska, u skladu s člankom 3. stavkom 2. Sporazuma između Europske unije i Danske, dopisom od 20. prosinca 2012., obavijestila Komisiju o svojoj odluci da provede sadržaj Uredbe (EU) br. 1215/2012. To znači da se Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o *[sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima* primjenjuje u ovom predmetu u kojem je tuženik dansko osiguravajuće društvo.
15. U skladu s pravilima građanskog postupka, jedna od osnovnih obveza suda tijekom cijelog postupka jest da provjeri svoju nadležnost (članak 1099. stavak 1. prva rečenica Kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o građanskom postupku)). Ako predmet razmatra nenadležan sud, postupak je ništavan (članak 1099. stavak 2. Zakonika o građanskom postupku). Postupak se vodi

između stranaka sa sjedištem u različitim državama članicama Unije. To znači da sud treba utvrditi svoju nadležnost na temelju Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima. Stoga sud izravno primjenjuje pravo Europske unije. **[orig. str. 5.]**

To je također opravdano ako tuženik podnese prigovor o nenadležnosti suda pred kojim je pokrenut postupak.

16. Pravno pitanje na koje se odnosi zahtjev za prethodnu odluku dovodi do razlika u sudskoj praksi nacionalnih sudova koji u sličnim činjeničnim okolnostima donose oprečne odluke¹. Daljnje postojanje takve situacije može dovesti do stvarnog ograničavanja prava na sudsku zaštitu subjekata koji su prisiljeni pokretati postupke pred sudovima druge države članice. U slučaju kratkih trogodišnjih rokova zastare, to može značiti nemogućnost naplate naknade štete.

Relevantni propisi

17. Tuženik se poziva na presudu Suda od 31. siječnja 2018. u predmetu C-106/17 u kojoj se navodi da *članak 13. stavak 2. u vezi s člankom 11. stavkom 1. točkom (b) Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da se on ne može primijeniti na fizičku osobu čija je profesionalna djelatnost, među ostalim, naplata tražbina s osnove naknade štete od osiguravatelja, koja se poziva na ugovor o ustupu tražbine sklopljen sa žrtvom prometne nezgode radi određivanja građanskopravne odgovornosti osiguravatelja osobe odgovorne za tu nezgodu, čije se sjedište nalazi u državi članici različitoj od one u kojoj ima prebivalište oštećenik, pred sudom te potonje države članice*. Ne dovodeći u pitanje osnovanost navedene argumentacije Suda, treba istaknuti da drukčije činjenično stanje u ovom predmetu ne odgovara tezi iz prethodno navedene presude. Tuženik zanemaruje činjenicu da obavlja **[orig. str. 6.]** djelatnost osiguranja na državnom području Poljske u kojoj je nastao događaj i gdje je likvidirana šteta. Činjenično stanje u

¹ Rješenje Sądu Okręgowog w Szczecinie (Okružni sud u Szczecinu, Poljska), od 16. svibnja 2019., VIII Gz 70/19 –

http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/jurysdykcja/155515000004027_VIII_Gz_000052_20_i_9_Uz_2019-05-16_001:

Rješenje Sądu Okręgowog w Szczecinie (Okružni sud u Szczecinu), od 16. svibnja 2019., VIII Gz 52/19 –

http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/iurvsdvcia/155515000004027_VIII_Gz_000052_2019_Uz_2019-05-16_001:

Rješenje Sądu Okręgowog w Toruniu (Okružni sud u Toruńu, Poljska), od 13. lipnja 2019., VI Gz 128/19 –

http://orzeczenia.torun.so.gov.pl/content/SN/151025000003027_VI_Gz_000128_2019_Uz_2019-06-13_001:

predmetu C-106/17 odnosi se na njemačko osiguravajuće društvo odgovorno za počinitelja koji je državljanin Njemačke u kojoj se dogodila prometna nezgoda.

18. U tekstu članka 13. stavka 2. Uredbe navodi se da se odredbe članaka 10., 11. i 12. primjenjuju samo na subjekte koji su u njima navedeni i koji se stavljaju u povoljniji položaj u pogledu mogućnosti podnošenja tužbe ovisno o različitim čimbenicima. To potvrđuje i uvodna izjava 18. preambule Uredbe. Struktura odredbi odjeljka 3. znači da se te odredbe odnose samo na tu kategoriju subjekata. Istodobno, čini se da se člankom 10. tim osobama omogućuje i korištenje nadležnosti navedene u članku 7. stavku 5. Odredbama odjeljka 3. ne predviđa se isključiva nadležnost. To su samo posebne odredbe u odnosu na opća pravila o nadležnosti utvrđena Uredbom u korist slabije stranke u sporu.
19. S obzirom na navedene odredbe postavlja se pitanje isključuju li odredbe odjeljka 3. u predmetima koji se odnose na potraživanja od osiguranja primjenu odredbi odjeljka 2. Tome u prilog ide odlučan tekst članka 10. Dvojbe pojačava odredba članka 12. prve rečenice u kojoj se navodi da „u pogledu osiguranja od odgovornosti ili osiguranja nepokretne imovine, osiguravatelj može također biti tužen pred sudom u mjestu u kojem se dogodila štetna radnja”. U pogledu osiguranja od građanskopravne odgovornosti, čini se da je ta odredba suvišna s obzirom na članak 7. točku 2., osim ako smatramo da odredbe odjeljka 3. kojima se u cijelosti uređuju pitanja osiguranja isključuju primjenu članka 7. To pak znači da se osobe koje ne koriste mogućnosti navedene u odjeljku 3. moraju tužiti u skladu s člankom 4. stavkom 1. pred sudom tuženikova domicila (sjedišta). Time bi bili isključeni temelji za sudsku nadležnost iz članka 7. stavka 2. i članka 7. stavka 5.
20. Navedeno uređenje nadležnosti iz odjeljka 3. potpuno je u pogledu osiguranja, ali samo za kategorije povlaštenih subjekata. Stoga se postavlja pitanje utvrđivanja nadležnosti kada se predmet **[orig. str. 7.]** i dalje odnosi na osiguranje (materijalni zahtjev koji proizlazi iz propisa o osiguranju), ali tužitelj nije subjekt koji se definira kao slabija stranka pravnog odnosa.
21. Prema mišljenju suda, kada je tužitelj poduzetnik koji je od oštećene stranke stekao potraživanje protiv osiguravatelja u okviru osiguranja od građanskopravne odgovornosti počinitelja, primjenjuju se pravila o nadležnosti iz odjeljka 2. Uredbe. Naslov odjeljka 2. govori o „posebnoj nadležnosti” u smislu popisa pravnih događaja s kojima se povezuje sudska nadležnost kada se ne primjenjuju odjeljci 3. do 7. U tome je bit posebne nadležnosti koja ustupa mjesto pravilima iz odjeljaka 3. do 7., ali u skladu s člankom 5. stavkom 1. ima prednost pred općom nadležnošću iz članka 4. stavka 1.
22. Člankom 7. stavkom 5. izričito se propisuje da osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici u pogledu spora koji nastaje iz poslovanja podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice pred sudom mjesta u kojem se nalazi ta podružnica, predstavništvo ili poslovna jedinica.

23. Istodobno treba napomenuti da društvo Gefion Insurance A/S djeluje na državnom području Poljske i da je upisano u registar Komisije za financijski nadzor kao osiguravajuće društvo država članica Unije prijavljeno u Poljskoj. Ne nadzire ga KFN, nego istovjetno tijelo u Danskoj (Finanstilsynet). To može značiti, a sud se slaže s tim tumačenjem, da u Poljskoj djeluje kroz „drugu poslovnu jedinicu” u smislu članka 7. točke 5. Uredbe, tim više što tuženikove interese na državnom području Poljske zastupa društvo Crawford Polska sp. z o.o. koje provodi likvidaciju štete.
24. Sud ističe da tuženikov način funkcioniranja na tržištu druge države članice kroz dva različita društva koja nisu podružnice u smislu Kodeksa spółek handlowych (Zakonik o trgovačkim društvima) može dovesti do poteškoća pri utvrđivanju subjekta koji je odgovoran za likvidaciju **[orig. str. 8.]** štete i vođenju sudskog postupka protiv osiguravajućeg društva². Osim toga, to je dovelo do brojnih pritužbi prijavljenih KFN-u koje su rezultirale nadzorom koji provodi Finanstilsynet, a koji je otkrio brojne nepravilnosti³.
25. Prilikom tumačenja pojmova „podružnica”, „predstavništvo” i „druga poslovna jedinica” Sud je istaknuo da dva kriterija omogućuju utvrđivanje toga je li tužba koja se odnosi na djelovanje takve poslovne jedinice povezana s državom članicom. S jedne strane, navedeni pojmovi podrazumijevaju poslovno središte koje se na stalan način očituje na van kao nastavak društva majke. To središte mora imati svoju upravu i biti materijalno opremljeno za poslovanje s trećim osobama koje se tako ne trebaju izravno obraćati društvu majci (presuda od 18. ožujka 1981. u predmetu 139/80 Blanckaert & Willems, ECR 1981., str. 819., t. 11.). S druge strane, spor se mora odnositi bilo na radnje koje se odnose na poslovanje podružnice bilo na obveze koje je ona preuzela u ime društva majke, ako te obveze valja izvršavati u državi u kojoj se ona nalazi (presuda od 22. studenoga 1978. u predmetu 33/78 Somafer, ECR 1978., str. 2183., t. 13.).
26. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, društvo kojemu je tuženik povjerio likvidaciju šteta ispunjava te uvjete. To društvo samostalno pravno postoji (pravna osoba) i ima punu nadležnost za djelovanje s pravnim učinkom kao osiguravajuće društvo.
27. U suprotnosti s ciljevima Uredbe bila bi i situacija u kojoj strani subjekt koji obavlja gospodarsku djelatnost (u ovom slučaju osiguranje) na državnom području jedne od država članica Unije ne bi mogao biti tužen pred sudom te **[orig. str. 9.]**

² Zahtjev za prethodnu odluku koji je 15. siječnja 2019. uputio Sąd Okręgowy w Poznaniu (Poljska) – Corporis Sp. z o.o. sa sjedištem u Bielsko-Bialoj protiv Gefion Insurance A/S sa sjedištem u Kopenhagenu – predmet C-25/19 (2019/C 164/12): Treba li članak 152. stavke 1. i 2. u vezi s člankom 151. Direktive 2009/138/EZ i uvodnom izjavom 8. Uredbe br. 1393/2007 tumačiti na način da zastupanje društva za neživotno osiguranje od strane imenovanog predstavnika obuhvaća zaprimanje pismena kojim se pokreće sudski postupak za naknadu štete u slučaju prometne nezgode?

³ <https://www.finanstilsynet.dk/TilsvniWurderinger-af-finansielle-virksomheder/2019/Gefion110719/Engelsk-version>

države. Kao što se to utvrđuje uvodnom izjavom 76. preambule Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. *o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II)* „s obzirom na povećanu pokretljivost građana Unije, osiguranje od odgovornosti za uporabu motornih vozila sve se više nudi na prekograničnoj osnovi. Kako bi se osiguralo kontinuirano pravilno funkcioniranje sustava zelene karte i sporazuma između nacionalnih ureda osiguratelja odgovornosti za uporabu motornih vozila, primjereno je da države članice mogu zahtijevati da se društva za osiguranje koja se bave osiguranjem od odgovornosti za uporabu motornih vozila pružajući usluge na njihovom državnom području pridruže nacionalnom uredu i sudjeluju u njegovom financiranju kao i u financiranju garancijskog fonda u toj državi članici. Država članica u kojoj se pružaju usluge treba zahtijevati da društva koja se bave osiguranjem od odgovornosti za uporabu motornih vozila imenuju predstavnika na njezinom državnom području koji će prikupljati sve potrebne informacije u vezi odštetnih zahtjeva i zastupati predmetno društvo”.

28. S druge strane, u skladu s člankom 145. stavkom 1. drugom rečenicom te direktive „svaka se trajna prisutnost društva na državnom području države članice tretira na isti način kao podružnica, čak i kad ta prisutnost nema oblik podružnice i sastoji se samo od ureda kojim upravlja vlastito osoblje društva ili osoba koja je neovisna i ima trajnu ovlast zastupati društvo kao što bi ga zastupala agencija”. To ide u prilog tomu da se društvo Crawford Polska sp. z o.o. tretira kao druga poslovna jedinica tuženika u smislu članka 7. točke 5. Uredbe.
29. Unatoč gore navedenim dvojbama, sud koji je uputio zahtjev sklon je potvrdnom odgovoru na sva postavljena pitanja. **[orig. str. 10.]**

[omissis] [ime suca]